

КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ У ПЛОЩИНІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ТА ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

TRADE SECRETS IN THE CONTEXT OF CIVIL AND COMMERCIAL LAW REGULATION

Матвєєва Л.Г., д.ю.н., професор,
завідувач кафедри загально-правових дисциплін
факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Одеський державний університет внутрішніх справ

Мирза С.С., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри загально-правових дисциплін
факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Одеський державний університет внутрішніх справ

Сорока І.О., доктор філософії,
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Інститут права та безпеки
Одеський державний університет внутрішніх справ

Метою даної статті є вивчення правової природи комерційної таємниці під кутом зору цивільно-правового та господарсько-правового регулювання таких суспільних відносин з урахуванням відомих теоретичних напрацювань та емпіричного базису.

Сформовано розуміння комерційної таємниці, з одного боку, як об'єкта, що наділений відповідними родовими ознаками, а з іншого, прийняття кола повноважень, якими наділяється суб'єкт відповідних суспільних відносин щодо неї, як сукупність немайнових та майнових прав визначеного для таких відносин юридичного змісту.

Доведено, що комерційна таємниця за своєю природою є різновидом інформації з певним рівнем обмежень, що аргументується її головним призначенням – використанням задля задоволення комерційного інтересу у розрізі оптимального та ефективного поєднання всіх ресурсів та активів організації.

Встановлено, що комерційна таємниця суміжна з такими поняттями як банківська, нотаріальні, сімейна, державна таємниця, однак вирізняється від них саме метою задоволення комерційного інтересу та деякими іншими ознаками. Комерційна таємниця як різновид інформації має спільні риси з ноу-хау, але за певних обставин розглядається в якості окремого об'єкта суспільних відносин.

З'ясовано, що господарсько-правове та цивільно-правове регулювання суспільних відносин щодо комерційної таємниці має певні відмінності, які пов'язані з дещо різною метою, в межах першої – забезпечення добросовісної конкуренції суб'єктів господарських відносин, а в другій площині - реалізації прав на відповідну інформацію, точніше забезпечення спеціального правового режиму її використання.

У цивільно-правовому сенсі ознаками комерційної таємниці є її секретність, комерційна цінність, вжиття щодо неї заходів зі збереження її секретності особою, яка законно її контролює. В господарському законодавстві комерційній таємниці притаманні наступні ознаки: 1) пов'язаність з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта господарювання; 2) вони не охоплюються сутністю державної таємниці; 3) розголошення таких відомостей може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання.

Ключові слова: цивільне право, господарське право, комерційна таємниця, інформація, право інтелектуальної власності, ноу-хау.

The purpose of this article is to study the legal nature of trade secrets from the perspective of civil law and economic law regulation of such social relations, with due regard for the known theoretical developments and empirical basis.

The author forms an understanding of trade secrets, on the one hand, as an object which has the relevant generic characteristics, and, on the other hand, the perception of the range of powers which are vested in the subject of relevant social relations with regard to it, as a set of non-property and property rights of the legal content defined for such relations.

The author proves that trade secrets are by their nature a type of information with a certain level of restrictions, which is substantiated by their main purpose - to be used for satisfaction of commercial interests in the context of optimal and efficient combination of all resources and assets of an organisation.

The author establishes that trade secrets are related to such concepts as banking, notarial, family and state secrets, but differ from them by the purpose of satisfying a commercial interest and some other features. Commercial secret as a type of information has common features with know-how, but under certain circumstances it is considered as a separate object of public relations.

It is established that economic law and civil law regulation of public relations in relation to trade secrets has certain differences which are associated with a slightly different purpose, within the first - to ensure fair competition of economic entities, and in the second - to exercise the rights to the relevant information, or rather to ensure a special legal regime for its use.

In the civil law sense, trade secrets are defined as its secrecy, commercial value, and the measures taken to keep it secret by the person who legally controls it. In commercial law, trade secrets are characterised by the following features: 1) they are related to production, technology, management, financial and other activities of a business entity; 2) they are not covered by the essence of the state secret; 3) disclosure of such information may harm the interests of a business entity.

Key words: civil law, commercial law, trade secrets, information, intellectual property rights, know-how.

Постановка проблеми та її актуальність. У сучасних умовах питання індивідуалізації, виокремлення одного суб'єкта суспільних відносин з поміж інших стоїть дуже гостро, особливо, коли це стосується комерційної діяльності, тобто отримання певної економічної вигоди. При цьому, наведене набуває ще актуальнішого значення у розрізі становлення та розвитку інформаційного суспільства, яке представлено сьогодні низкою характерних ознак,

з поміж яких оперування інформацією у різних сферах суспільного буття є чи не найголовнішою.

Інформація, як об'єкт тих чи інших правовідносин, теж зазнала певних трансформацій у понятійному сприйнятті та природі з огляду на сферу її використання, суб'єктаносія, змісту, форми тощо.

Наявність численних нормативно-правових приписів, перш за все цивільно-правової та господарсько-правової

природи, що визначають правовий режим комерційної таємниці, спонукають до вироблення єдиного підходу у регулюванні таких суспільних відносин. Додаткового імпульсу робота державної влади, перш за все законодавчого органу, отримала після прийняття Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (надалі - ЄС). Тому стандарти правового регулювання комерційної таємниці зазначеного міжнародного співтовариства стали дороговказом для реформування відповідного українського законодавства. Серед таких варто відзначити Директиву (ЄС) 2016/943 Європейського парламенту та Ради від 8 червня 2016 року щодо захисту нерозголошених ноу-хау та комерційної таємниці від незаконного заволодіння, використання та розголошення.

Оскільки в українському правовому полі правове регулювання комерційної таємниці розглядається під кутом зору дуалістичної природи приватного права, то і доречним стає погляд на дане питання з позиції як цивільного так і господарського права.

Викладене актуалізує дослідження правового регулювання комерційної таємниці у площині цивільного та господарського права з огляду на наявні наукові підходи та нормативно-правові приписи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Безумовно, комерційна таємниця є досить витребуваним об'єктом приватного права, перш за все права інтелектуальної власності. Серед дослідників даного напрямку вивчення природи комерційної таємниці необхідно відзначити: І. Корнілову та І. Горбась [1], А. Митник та І. Мороз [2], Д.О. Маріц [3], В.А. Завертнева-Ярошенко, М.М. Ячменську [4]. Розгляд комерційної таємниці з позиції інформації, особливо у співвідношенні з іншими видами інформації, здійснили: В.В. Дмитренко [5], Ю.В. Чаус, К.О. Беспалова, Д.А. Дуднік [6], Т. Бегова [7], М.В. Ситницький [8]. Комплексний підхід до питання правової охорони комерційної таємниці продемонстрований у роботах: О. Кравченко [9], Х.Є. Кузнецової [10], С.В. Васильчак, І.М. Ганич [11], Слядневої Г.О. [12]. І галузевий підхід в дослідженні наведеного поняття детерміновано у працях: Д. Юсупової [13], О. Кашинцевої [14], Я.А. Одовічени, О.Я. Орловського [15].

Різносторонні дослідження правової природи комерційної таємниці свідчать про актуальність дослідження цього питання, особливо у контексті цивільно-правового та господарсько-правового регулювання.

Метою даної статті є вивчення правової природи комерційної таємниці під кутом зору цивільно-правового та господарсько-правового регулювання таких суспільних відносин з урахуванням відомих теоретичних напрацювань та емпіричного базису.

Виклад основного матеріалу. Законодавство України містить декілька варіантів дефініції комерційної таємниці як об'єкта суспільних відносин. Зокрема, ст. 505 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) визначає її як інформацію, ознаками якої є її секретність, комерційна цінність, вжиття щодо неї заходів зі збереження її секретності особою, яка законно її контролює. Тобто, тим самим, простежується як мінімум немайнава та майнова складова у наведених складових сутності наведеного поняття. Дійсно, за таких умов комерційна таємниця носить інформативну складову, що має походження від об'єкта немайнової природи, а також комерційну складову, а саме можливість оцінки певної майнової вигоди від обороту цієї інформації в цивільному (господарському) обороті чи майнової втрати внаслідок її незаконного використання поза волею законного володільця.

Більше того, зосередження нормативного матеріалу щодо визначення правового режиму комерційної таємниці в положеннях книги четвертої ЦК України прямо вказує на її сутність як результату інтелектуальної, творчої діяльності. Останнє підкреслює, з одного боку, розу-

міння комерційної таємниці як об'єкта, що наділений відповідними родовими ознаками, а з іншого, сприйняття кола повноважень, якими наділяється суб'єкт відповідних суспільних відносин щодо неї, як сукупність немайнових та майнових прав визначеного для таких відносин юридичного змісту.

Господарський кодекс України (далі – ГК України) теж оперує поняттям комерційної таємниці. Зосередження нормативного матеріалу що комерційної таємниці здійснено в межах глави 3 «Обмеження монополізму та захист суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції» та глави 16 «Використання у господарській діяльності прав інтелектуальної власності». Так, у ст. 36 ГК України комерційна таємниця визначена як сукупність відомостей, яким притаманні наступні ознаки:

1) пов'язаність з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта господарювання;

2) вони не охоплюються сутністю державної таємниці;

3) розголошення таких відомостей може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання.

При цьому господарським законодавством передбачено, що склад і обсяг таких відомостей, а також спосіб їх захисту визначається суб'єктом господарювання, який є законним володільцем комерційної таємниці, відповідно до закону. Серед способів порушення права на комерційну таємницю ГК України виділено: неправомірне збирання відомостей, що становлять комерційну таємницю; розголошення комерційної таємниці; схилання до такого розголошення; неправомірне використання комерційної таємниці. Разом з тим, ст. 155 ГК України серед об'єктів права інтелектуальної власності у серії господарювання виокремлює також і комерційну таємницю, детермінуючи загальні умови захисту права інтелектуальної власності на таких результат інтелектуальної, творчої діяльності саме у цивільному законодавстві.

Аналіз Законів України «Про інформацію», «Про науково-технічну інформацію», «Про захист від недобросовісної конкуренції» надає можливість говорити про комерційну таємницю у співвідношенні таких понять як ноу-хау, державна таємниця, конфіденційна інформація та інших видів інформації як об'єкта суспільних відносин, яку притаманні родові ознаки, визначені у ст. 200 ЦК України, яка визнає такою будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Концепція проекту Закону України «Про охорону прав на комерційну таємницю», яка була схвалена ще розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 року № 1404-р окреслює такі ознаки комерційної таємниці:

1) сукупність відомостей;

2) такі відомості мають технічний, організаційний, комерційний, виробничий та інший характер;

3) вони становлять значний економічний інтерес для власника комерційної таємниці;

4) цей інтерес породжений умовами конкуренції, в яких вказаний суб'єкт провадить господарську діяльність з використанням таких відомостей.

Додатковим нормативно-правовим актом, який регулює використання комерційної таємниці, є постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1993 року № 611, яка визначає перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці. Такий підхід цілком суперечить положенням згаданої ст. 505 ЦК України та ст. 36 ГК України у наведеному змісті, оскільки подібна регламентація може бути лише на рівні закону.

Поняття та природу комерційної таємниці в різні часи під тим чи іншим кутом пробували пояснити вчені в різних сферах буття, але найбільше в правничій. Зокрема, з позиції об'єкта права інтелектуальної власності комер-

ційна таємниця розглядається як комплексний предмет правового регулювання, де перевага має надаватися забезпеченню головного призначення введення в правове коло даного правового явища – запобіганню недобросовісній конкуренції, що в питомій вазі є пріоритетним завданням встановлення рівноваги публічних та приватних інтересів в рамках господарської діяльності [2, с. 44-45]. До вказаного треба додати, що саме отримання прибутку в сфері господарювання шляхом неправомірного використання комерційної таємниці матиме кваліфікуюче значення й впливатиме на якісні та кількісні характеристики релевантної юридичної відповідальності протиправного володільця такого виду інформації й об'єкта права інтелектуальної власності.

Подовжуючи проектування термінології, пов'язаної зі створенням результатів творчої, інтелектуальної діяльності, на сферу продукування та використання інформації, здійснено диференціацію останньої на конфіденційну, службову та таємну. У наведеному різноманітті детерміновано сутність комерційної таємниці та ноу-хау як взаємообумовлених категорій, що в питомій вазі вирізняються за тими ж ознаками й почасти мають єдине функціональне коріння. Більше того, пропонується розглядати ноу-хау в якості комерційної таємниці, якій притаманні ознаки: конфіденційності; корисності та важливості; визначеності у сенсі її секретності; поширення на сферу технологій, виробництва та надання послуг; пов'язування строку існування з ознаками конфіденційності та секретності; взаємозв'язок часу існування права щодо ноу-хау з наявністю правової охорони такої інформації як комерційної таємниці (конфіденційність ототожнюється з комерційною таємницею, яка притаманна таким відомостям); урегулювання правової охорони ноу-хау на рівні локальних нормативних актів юридичної особи [3, с. 73-75].

До висловленої позиції необхідно зазначити, що сприйняття конфіденційності у контексті розуміння сутності ноу-хау як різновиду комерційної таємниці цілком узгоджується з визначенням такої інформації, наданої у ч. 2 ст. 21 Закону України «Про інформацію», а також наведеному вище визначенню комерційної таємниці, наданому як в межах цивільного, так і господарського законодавства. При цьому конфіденційна інформація може бути двох видів: щодо фізичної особи з відповідними ознаками та правовим режимом використання, а також іншого роду відомості, які визначаються конфіденційною інформацією, правовий режим якої визначається окремим законом. Тобто комерційна таємниця може бути віднесеною саме до другого виду конфіденційної інформації. Разом з тим, може виникнути питання поширення на комерційну таємницю і правового режиму таємної інформації, особливості правового регулювання суспільних відносин щодо якої визначається окремим законом. Дослідження Закону України «Про державну таємницю», а також наведеного у ч. 1 ст. 36 ГК України визначення поняття комерційної таємниці наводить на думку щодо розгляду комерційної таємниці саме в якості різновиду таємниці як інформації з особливим правовим режимом. Таким, що підтверджує правовий режим конфіденційної інформації, є висловлена позиція з приводу віднесення питання забезпечення правової охорони ноу-хау саме локальному нормативно-правовому акту юридичної особи. Вочевидь, подібне питання для будь-якого виду таємниці має вирішуватись на рівні закону, який, тим не менш, у повній мірі може розширювати правове поле за рахунок договірних права.

З позиції захисту комерційної таємниці, як об'єкта права інтелектуальної власності, ефективним є науковий підхід, за яким найбільш ефективним розглядається комплекс засобів, що наявний у володільця майновими правами інтелектуальної власності. Так, принагідним є використання у відносинах із захисту права інтелектуальної власності на комерційну таємницю положень відповідного

договору, який забезпечує реалізацію комплексу майнових права стосовно даного результату інтелектуальної, творчої діяльності, де має бути визначено комплекс превентивних заходів, які б унеможливили порушення права на комерційну таємницю. З огляду на наявний досвід інших країн у цій сфері, окрема увага звертається на включення у зміст трудового договору (контракту) положень про нерозповсюдження відомостей, що становлять комерційну таємницю або укладення окремого договору про неконкуренцію [4, с. 142-143].

Проектуючи сутність комерційної таємниці на природу об'єкта права інтелектуальної власності, І. Корнілова та І. Горбась звертають увагу на складність та багатонапектність даної категорії, де віднайшло відображення релевантної природи конфіденційної інформації та ноу-хау. При цьому комерційна таємниця є різновидом конфіденційної інформації, а також містить своєю складовою ноу-хау. Вона має науково-технічний характер, відображає певні маркетингові та організаційні інновації, слугує конкурентним перевагам на ринку, створює режим захисту інтересів володільця в певній сфері господарювання від несанкціонованого доступу з боку третіх осіб. Різноманіття майнових прав щодо комерційної таємниці створює умови для її комерційного використання у господарській діяльності з огляду на відповідні загальні та специфічні риси задля досягнення найбільш ефективного результату господарювання – отримання прибутку [1, с. 70-71].

Х.Є. Кузнецова розкрила процесуальні аспекти реалізації форм та способів захисту комерційної таємниці в рамках господарського процесу, розмежувавши при цьому матеріальний зміст права на комерційну таємницю та процесуальну форму його захисту в межах відповідних господарських відносин, що створюють умови для реалізації добросовісної конкуренції. Більше того, при співставленні комерційної таємниці та ноу-хау нею протиставлено ці поняття як такі, що мають різний правовий режим та є самостійними один по відношенню до іншого економічними категоріями [10, с. 205-207].

Суто з господарсько-правової позиції розгляд питання комплексного врегулювання відносин щодо комерційної таємниці створює передумови до формування наступної мети вказаного правового явища – забезпечення індивідуалізації досягнень володільця комерційної таємниці у певній сфері господарської діяльності задля отримання від цього комерційної вигоди [9, с. 199-200].

Витребування є аналіз та вивчення правового статусу суб'єктів права на комерційну таємницю та ноу-хау, де перші окреслюються особами, які правомірно визначили певні відомості комерційною таємницею, а другі як авторами результатів інтелектуальної власності, так і похідними суб'єктами, які набули право на ноу-хау на підставі договору (трудоного чи ліцензійного) чи припису закону. При цьому розділяється право на використання комерційної таємниці та право на ноу-хау, оскільки комерційна таємниця не передається, а визначається правовий режим використання відповідної інформації. До того ж чітко відмежовано таку характерну рису права на комерційну таємницю, як можливість виникнення тільки у суб'єкта господарювання. У той час, як ноу-хау реалізується як суб'єктами господарювання, так і іншим особами. Водночас, комерційна таємниця може належати як комерційним (підприємницьким) юридичним особам, так і некомерційним юридичним особам. Звідси також інтерполюється висновок, за яким суб'єкти публічного права, наприкладі держави, цілком можуть бути суб'єктами права на комерційну таємницю [5, с. 55-56]. Окремі висловлені судження викликають певні заперечення. Так, не можна погодитись з різним правовим режимом майнових прав на комерційну таємницю та ноу-хау, оскільки сутність таких цілком універсальна як за змістом, так і за формою. Що ж до наділення фізичних осіб правом на комерційну таємницю, то

це цілком спростовується до ступом до такої працівника юридичної особи за трудовим договором та можливістю його реалізації в рамках відносин з іншим роботодавцем. Вочевидь, тут варто говорити про певну статику та динаміку відповідних суспільних взаємин, пов'язаних з функціоналом й природою комерційної таємниці, як інформації зі спеціальним правовим режимом й призначенням.

У компаративному дослідженні правового регулювання комерційної таємниці поряд з ноу-хау та іншими об'єктами права інтелектуальної власності робиться висновок про їх поєднання в реалізації змісту відповідних майнових прав. Виокремлюється специфіка охорони комерційної таємниці як інформації, що має ознаки конфіденційності й відтворює інші визначальні риси. Механізм правової охорони такої інформації проявляється у нормативних приписах установчих документів юридичних осіб, володілців комерційної таємниці, або ж їх різноманітних господарсько-правових чи трудових договорів. Серед конструкцій охорони комерційної таємниці пріоритет надається превентивним засобам захисту у широкому розумінні даного поняття. Визначальне значення у конструюванні форм та способів захисту права на комерційну таємницю приділено судовій практиці, перш за все судів вищих інстанцій. Остання безпосередньо визнає комерційну таємницю головним активом юридичної особи на рівні з торговельною маркою, патентом та іншими об'єктами інтелектуальної власності [6, с. 271-272].

За наслідками вивчення природи комерційної таємниці М.В. Ситницький виділив наступні її ознаки: нематеріальність, результат інтелектуальної діяльності, конфіденційність відповідної інформації, певна обмеженість у поширенні серед загалу (відсутність загальновідомості), оборотоздатність, не потребує офіційного визнання охороноздатності, необмеженість строків правової охорони, універсальність. Комерційна таємниця розглядається поряд з іншими видами таємниць (державна, військова, медична, нотаріальна тощо). Однак комерційна таємниця відрізняється від решти таємниць саме приналежністю суб'єктам підприємницької діяльності [8, с. 264-265]. У такому підході досить суперечливим є протиставлення конфіденційної та таємної інформації у розрізі сутності та змісту комерційної таємниці, тим паче, що сам автор дещо змішує ці поняття.

Пригадними є дослідження сутності та природи комерційної таємниці у розрізі її використання у різних сферах господарювання. Так, в площині здійснення права на комерційну таємницю в підприємницькій діяльності та формування конструкції в цій сфері ефективного правового захисту структурована модель, яка включає правові, адміністративні, організаційні, технічні заходи, що покликані забезпечити збереження й цілісність відомостей, що становлять зміст комерційної таємниці, а також порядок доступу до них. У наведеному контексті комерційна таємниця розглядається як суміжне поняття поряд з конфіденційною інформацією у підприємницькій діяльності, об'єднуючим фактором для яких є раціональне та найбільш ефективне їх використання задля ефективного поєднання наявних активів підприємства з метою отримання прибутку [11, с. 327].

Слушно розглядається комерційна таємниця з позиції удосконалення та прискорення процесу комерціалізації господарської діяльності з дотриманням основних засад правового регулювання відносин у сфері підприємницької таємниці та поширенням відповідальності за правопорушення відносно неї, що актуалізує розробку та прийняття спеціального закону щодо цього питання [12].

У площині розгляду комерційної таємниці під кутом такої сфери господарювання як охорона здоров'я, робиться висновок про комерційність діяльності суб'єкта господарювання, який використовує комерційну таємницю, як ознаку, яка характеризує саме здатність задовольнити за

рахунок цього об'єкта комерційного інтересу, а останній не завжди пов'язаний з обов'язковим отриманням прибутку [14, с. 44-45]. Така позиція, вочевидь, узгоджується з викладеним раніше щодо поширення суб'єктного складу відносин стосовно комерційної таємниці як на суб'єктів підприємницької діяльності, так і на суб'єктів непідприємницької діяльності в сфері господарювання. Хоча позиціювання сутності комерційного інтересу з будь-якою іншою метою, окрім отримання прибутку, є спірним.

У межах трудових відносин відзначено потребу включення питання правової охорони комерційної таємниці у структуру інформаційної безпеки організації. При цьому наявне зіткнення інтересів роботодавця, працівника та третіх осіб. Реалізація права на комерційну таємницю у даному контексті поєднує врахування трудових прав та гарантій працівника, які передбачені трудовим законодавством. До того ж локальне правове регулювання таких відносин безпосередньо роботодавцем корелює з наявним законодавчим підґрунтям у даній сфері й, як правило має диспозитивний характер [15, с. 316-317].

Розгляд питання був би неповним без звернення уваги на перспективні нормативно-правові напрацювання, які детермінують сутнісні ознаки комерційної таємниці в межах вітчизняного правового поля. Сюди варто віднести Концепцію оновлення ЦК України, яка передбачає чітке вирішення комерційної таємниці у числі об'єктів цивільних правовідносин нематеріальної природи, розмежування сутності ноу-хау та комерційної таємниці, як об'єктів права інтелектуальної власності, впровадження в частині забезпечення правової охорони комерційної таємниці відповідних положень Директиви ЄС 2015/2436 від 16 грудня 2015 року, а також Директиви ЄС 2016/943 від 8 липня 2016 року. Зокрема, на розвиток останніх міжнародних документів пропонується чітко відмежувати сутність у складі комерційної таємниці таких видів об'єктів як: ноу-хау (відомостей творчого характеру) та бізнесової інформації (відомостей творчого характеру). Така модель правового регулювання комерційної таємниці у співвідношенні з ноу-хау як відомостей, що, з одного боку, мають певні обмеження, а, з іншого боку, диференціюються з позиції віднесення до кола результатів інтелектуальної, творчої діяльності, цілком корелює з положеннями ст. 3 Закону України «Про інвестиційну діяльність» та висловленими вище міркуваннями.

В певній мірі революційним виглядає проект Закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» № 6013 від 9 вересня 2021 року, який фактично на розвиток Концепції оновлення ЦК України передбачає нівелювання ГК України, тим самим фактично зводячи до єдиного правового регулювання площину відносин, пов'язаних зі створенням та використанням комерційної таємниці.

Висновки. Таким чином, викладені у цій праці міркування щодо сутності та правової природи комерційної таємниці у площині цивільно-правового та господарсько-правового регулювання надають привід до таких висновків. Комерційна таємниця за своєю природою є різновидом інформації з певним рівнем обмежень, що аргументується її головним призначенням – використання задля задоволення комерційного інтересу у розрізі оптимального та ефективного поєднання всіх ресурсів та активів організації. Комерційна таємниця суміжна з такими поняттями як банківська, нотаріальні, сімейна, державна таємниця, однак вирізняється від них саме метою задоволення комерційного інтересу та деякими іншими ознаками. Комерційна таємниця як різновид інформації має спільні риси з ноу-хау, але за певних обставин розглядається в якості окремого об'єкта суспільних відносин. Комерційна таємниця забезпечує комерціалізацію інтелектуальної власності, що опосередковується через впро-

вадження за її допомогою продукції та продуктів організації у господарський оборот.

Господарсько-правове та цивільно-правове регулювання суспільних відносин щодо комерційної таємниці має певні відмінності, які пов'язані з дещо різною метою, в межах першої – забезпечення добросовісної конкуренції суб'єктів господарських відносин, а в другій площині – реалізації прав на відповідну інформацію, точніше забезпечення спеціального правового режиму її використання.

У цивільно-правовому сенсі ознаками комерційної таємниці є її секретність, комерційна цінність, вжиття щодо неї заходів зі збереження її секретності особою, яка законно її контролює. В господарському законодавстві комерційній таємниці притаманні наступні ознаки: 1)

пов'язаність з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта господарювання; 2) вони не охоплюються сутністю державної таємниці; 3) розголошення таких відомостей може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання.

Перспективне законодавство стоїть на позиції приведення в єдине правове поле визначення комерційної таємниці як різновиду інформації, якій притаманні риси об'єкта права інтелектуальної власності. Залишається не вирішеним питання розробки та прийняття окремого законодавчого акта, який би забезпечив впровадження європейських стандартів у цій сфері та поєднання інтересів суб'єктів господарювання та інших учасників суспільних відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корнілова І., Горбась І. Комерційна таємниця в системі інтелектуальної власності: сутнісний контекст. *Економіка*. 2023. № 2(223). С. 67-73.
2. Митник А., Мороз І. Комерційна таємниця як об'єкт права інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 12. С. 42-46.
3. Маріц Д.О. «Ноу-хау» як об'єкт інформаційного захисту. *Інформація і право*. 2014. № 3(12). С. 70-75.
4. Завертнева-Ярошенко В.А., Ячменська М.М. Проблеми правового захисту комерційної таємниці в Україні. *Правова держава*. 2018. № 32. С. 134-145.
5. Дмитренко В.В. Суб'єкти права на комерційну таємницю та ноу-хау: порівняльно-правовий аналіз. *Право і суспільство*. 2017. № 4. Частина 2. С. 52-57.
6. Чаус Ю.В., Беспалова К.О., Дуднік Д.А. Комерційна таємниця: національний та зарубіжний досвід правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 269-272.
7. Бегова Т. До питання про співвідношення понять «ноу-хау» і «комерційна таємниця». *Вісник Академії правових наук України*. 2007. № 4 (51). С. 256-265.
8. Ситницький М.В. Характерні ознаки комерційної таємниці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2013. Випуск 23. Частина І. Том 1. С. 262-266.
9. Кравченко О. Потреба України в Законі «Про комерційну таємницю». *Публічне право*. 2017. № 3 (27). С. 197-202.
10. Кузнецова Х.Є. Характеристика комерційної таємниці як інституту права. *Наукові праці МАУП*. 2010. Вип. 3 (26). С. 201-208.
11. Васильчак С.В., Ганич І.М. Захист комерційної таємниці в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. 2011. № 2. С. 321-328.
12. Сляднева Г.О. Правова природа комерційної таємниці та генезис законодавства про захист комерційної таємниці. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. URL: <http://www.apdp.in.ua/v33/52.pdf>.
13. Юсупова Д. Комерційна таємниця як об'єкт трудових відносин: поняття та ознаки. *Публічне право*. 2013. № 2 (10). С. 336-343.
14. Кашинцева О. Проблеми визначення правової природи комерційної таємниці в сфері охорони здоров'я. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. № 4. С. 336-343.
15. Одовічена Я.А., Орловський О.Я. Комерційна таємниця. Як роботодавцю захистити свої секрети? *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Випуск 80. Частина І. С. 312-318.